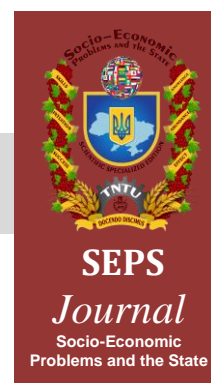

Kondratska, L. (2026) Modern directions of medical tourism development in Ukraine and the world. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 34, no. 1, pp. 44-61. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2026/26klvruw.pdf>

СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Лілія КОНДРАЦЬКА

Західноукраїнський національний університет

вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: liliya.kondratska@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8429-8953>

Article history:

Received: 29.01.2026

1st Revision: 31.03.2026

Accepted: 17.04.2026

JEL classification:

I11

I18

L83

F23

UDC:

338.48:613.7(477:410)

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2026.01.044>

Анотація. У представленій науковій статті розглянуто ключові особливості розвитку медичного туризму як одного з найбільш динамічних сегментів світової індустрії послуг, що формується на перетині сфер туризму та охорони здоров'я. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення сутності дефініції «медичний туризм» та окреслено його відмінність від лікувально-оздоровчого і курортно-рекреаційного напрямів туризму, яка полягає в домінуванні лікувальної мети подорожі та провідній ролі спеціалізованої медичної інфраструктури. Розкрито структуру попиту на послуги медичного туризму в Україні та охарактеризовано просторову організацію галузі, що проявляється у концентрації високоспеціалізованого лікування у великих містах, розвитку санаторно-курортних територій і транскордонно орієнтованих регіонів. Здійснено аналіз розвитку медико-оздоровчих подорожей у світовому контексті на основі даних wellness-економіки, де акцентовано увагу на траєкторії відновлення сегмента Wellness Tourism після кризових шоків і посиленні його ролі як інструменту профілактики, реабілітації та відновлення. Висвітлено просторову диверсифікацію світового ринку оздоровчих поїздок із лідерськими позиціями Європи за кількістю поїздок, Північної Америки – за витратами та зростаючою динамікою Азійсько-Тихоокеанського регіону. Систематизовано кластери міжнародної спеціалізації медичного туризму та визначено місце України в глобальних медико-туристичних нішах. Окреслено чинники сприятливого і стримуючого впливу на розвиток медичного туризму в Україні, зокрема цінкові конкурентні переваги, ресурсно-курортний потенціал і наявність спеціалізації окремих галузей медицини, водночас інвестиційні, інституційні, кадрові та маркетингові обмеження. Запропоновано комплекс взаємопов'язаних заходів активізації медичного туризму в Україні, зорієнтованих на нормативно-інституційне врегулювання, кластеризацію, цифровізацію сервісів, міжнародне позиціонування та принципи сталого розвитку, формуючи позитивні передумови для інтеграції країни у світовий медико-туристичний простір.

Ключові слова: медичний туризм, медичні послуги, курортно-рекреаційний туризм, лікувально-оздоровчий туризм, кластеризація регіонів, медико-туристичної інфраструктура, міжнародні стандарти.

Кондрацька Л. Сучасні напрями розвитку медичного туризму в Україні та світі. Соціально-економічні проблеми і держава. 2026. Вип. 1 (34). С. 44-61. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2026/26klvruw.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Медичний туризм у сучасних умовах глобалізації та трансформації систем охорони здоров'я набуває статусу одного з найбільш динамічних сегментів світового туристичного ринку. Поглиблення міжнародної мобільності пацієнтів, нерівномірність доступу до медичних послуг у різних країнах, зростання вартості лікування в розвинених державах, а також активне впровадження інноваційних медичних технологій зумовлюють формування стійкого попиту на послуги лікування та реабілітації за межами країни постійного проживання.

У цьому контексті медичний туризм перетворюється не лише на інструмент задоволення індивідуальних потреб населення, а й на важливий чинник економічного розвитку, диверсифікації туристичних послуг та підвищення міжнародної конкурентоспроможності національних економік.

Актуалізація проблематики розвитку медичного туризму обумовлена низкою глобальних тенденцій, зокрема старінням населення, поширенням хронічних захворювань, наслідками пандемічних криз, а також зростаючою роллю превентивної медицини, реабілітації та wellness-послуг. Світовий досвід демонструє активне формування спеціалізованих медико-туристичних кластерів, орієнтованих на високотехнологічне лікування, естетичну медицину, стоматологію, репродуктивні технології та санаторно-курортну реабілітацію, що супроводжується інтеграцією цифрових сервісів, телемедицини та міжнародної медичної акредитації.

Для України питання розвитку медичного туризму набуває особливої актуальності в умовах структурних змін економіки, євроінтеграційних процесів та необхідності післякризового і післявоєнного відновлення. Наявність значного природно-ресурсного потенціалу, конкурентних цін на медичні послуги, висококваліфікованих медичних кадрів і традицій санаторно-курортного лікування створює передумови для формування конкурентоспроможного медико-туристичного продукту. Водночас розвиток цього напряму стримується інституційними, інфраструктурними та нормативно-правовими обмеженнями, що потребує наукового осмислення сучасних тенденцій і визначення перспективних векторів розвитку.

З огляду на це, дослідження сучасних напрямів розвитку медичного туризму в Україні та світі є актуальним з позицій обґрунтування стратегічних пріоритетів, адаптації міжнародного досвіду та формування ефективних механізмів інтеграції медичного туризму у систему національного соціально-економічного розвитку.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В науковій літературі достатньо широко представлені дослідження пов'язані із розглядом сучасних напрямів розвитку медичного туризму в Україні та світі.

У науковій літературі питання розвитку медичного туризму в Україні та світі висвітлюється досить широко й різноаспектно. Так, у працях Гладкого О., Килівника В., Рудого Ю., Рудої І., Марчука О. акцент зроблено на регіональних особливостях формування медичного туризму, зокрема в західних регіонах України, із наголосом на ресурсно-курортному потенціалі та ролі санаторно-реабілітаційних центрів.

Проблематика співвідношення оздоровчого та медичного туризму, а також їх сучасний стан і перспективи розвитку аналізується у дослідженнях Белобородової М. та Фірсова В., де зроблено акцент на диференціації туристичних продуктів і зміні структури попиту. Науковці Яворська В. та Ляшкова О. зосереджують увагу на сучасних тенденціях розвитку медичного туризму в Україні, виокремлюючи ключові чинники його зростання та стримування в умовах соціально-економічної нестабільності. Порівняльний аналіз українського та світового досвіду розвитку медичного й оздоровчого туризму представлено у науковому дослідженні Тучковської І., де

наголошено на глобальних трендах, зокрема зростанні ролі wellness-напрямів.

Перспективи розвитку та стратегічні орієнтири медичного туризму розкрито у працях Польової О., Дідуха Я., Паппа В., Бошоти Н., Горвата З., а також Калініченка С., які обґрунтовують необхідність кластерного підходу, модернізації інфраструктури та інтеграції України у міжнародний медико-туристичний простір.

Подальших досліджень потребує поглиблення порівняльної оцінки національних і міжнародних практик медичного туризму через визначення глобальних та національних причин розвитку, а також виявлення ключових глобальних тенденцій, які формують попит та спеціалізацію дестинацій. Особливої уваги потребує обґрунтування перспективних векторів розвитку медичного туризму в Україні на основі аналізу ефективних моделей позиціонування на світовому ринку, розвитку медико-туристичних кластерів, цифрових каналів залучення пацієнтів і механізмів інтеграції українських закладів у міжнародні партнерські мережі.

3. Постановка завдання.

Метою статті є комплексне дослідження сучасних напрямів розвитку медичного туризму в Україні та світі з метою виявлення ключових глобальних тенденцій, порівняльної оцінки національних і міжнародних практик, а також обґрунтування перспективних векторів розвитку медичного туризму в Україні в контексті підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку туристичних і медичних послуг. Така постановка мети зумовлена потребою поглибити порівняльну аналітику практик медичного туризму, визначити глобальні/національні причини його розвитку та виокремити тенденції, що формують попит і спеціалізацію медико-туристичних дестинацій, а також окреслити інструменти інтеграції українських закладів у міжнародні партнерські мережі.

Для досягнення мети у статті поставлено такі завдання: уточнити теоретико-категоріальний апарат медичного туризму та обґрунтувати його відмінність від лікувально-оздоровчого і курортно-рекреаційного туризму як самостійного напрямку у структурі індустрії послуг; проаналізувати структуру попиту на послуги медичного туризму в Україні та охарактеризувати просторову організацію галузі (концентрація спеціалізованих послуг у великих містах, розвиток санаторно-курортних територій і транскордонних орієнтованих регіонів); дослідити світові тенденції медико-оздоровчих подорожей на основі даних wellness-економіки (динаміка відновлення після кризових шоків, регіональна диференціація, зміни у структурі витрат і мотивації споживачів); систематизувати кластери міжнародної спеціалізації медичного туризму та визначити місце України у глобальних медико-туристичних нішах; ідентифікувати чинники сприятливого та стримуючого впливу на розвиток медичного туризму в Україні (цінові переваги, ресурсно-курортний потенціал, спеціалізація окремих галузей медицини; інвестиційні, інституційні, кадрові та маркетингові бар'єри) і обґрунтувати комплекс взаємопов'язаних заходів активізації галузі (нормативно-інституційне врегулювання, кластеризація, цифровізація сервісів, міжнародне позиціонування, принципи сталого розвитку).

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції й дедукції, порівняння та узагальнення (для систематизації підходів і виявлення відмінностей між сегментами медичного/оздоровчого туризму), системний підхід (для розгляду медичного туризму як міжсекторного феномену на перетині охорони здоров'я, туризму, сервісів і інституційного середовища), а також методи структурно-логічного аналізу та групування (для виокремлення регіональних моделей розвитку і кластерів міжнародної спеціалізації), табличні й графічні прийоми представлення результатів.

Інформаційну базу дослідження сформовано на основі наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичних і аналітичних матеріалів профільних інституцій та міжнародних звітів щодо wellness-економіки й медико-оздоровчих подорожей, а також чинних нормативно-правових актів у сфері туризму та охорони здоров'я (у частині понятійного апарату і регуляторних засад функціонування ринку медико-туристичних послуг).

4. Виклад основного матеріалу.

Економічний розвиток переважної більшості країн світу супроводжується посиленням ролі сфери послуг, у структурі якої туризм посідає одне з ключових місць. Сучасна динаміка туристичного ринку характеризується диференціацією та формуванням нових, різноманітних альтернативних сегментів, відокремлених від класичних туристичних практик; фокусування на таких напрямках дає змогу підвищувати дохідність туристичних продуктів і послуг та розширювати можливості виходу на нові ринки. Однією з відносно нових форм туризму, що акумулює значний соціально-економічний потенціал, є медичний туризм. Його функціональне призначення є багатовимірним, проте пріоритетною слід вважати соціальну функцію, пов'язану із забезпеченням лікування та профілактики захворювань населення [1, с. 35].

Поряд із цим, медичний туризм доцільно аналізувати крізь призму реалізації ним економічної функції, оскільки відповідний сегмент виступає вагомим бюджетоутворюючим чинником: він генерує значні фінансові надходження не лише для окремих регіонів, а й забезпечує відчутний внесок у доходну частину бюджетів держав [2].

Дослідження підходів до трактування дефініції «медичний туризм» засвідчує відсутність її чіткого нормативного закріплення у чинному законодавстві України. Водночас у Законі України «Про туризм» [3] туризм визначено як тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування, що дозволяє віднести медичні поїздки до туристичних переміщень за оздоровчою метою.

У науковій літературі медичний туризм найчастіше розглядають як подорож (переміщення) за межі місця/країни постійного проживання з метою отримання медичних послуг – профілактики, діагностики, лікування та/або медичної реабілітації. Окремий підхід акцентує на його відмінності від оздоровчого туризму: оздоровчий туризм переважно орієнтований на рекреаційні та wellness/фітнес-програми, тоді як медичний туризм спрямований на вирішення конкретної проблеми зі здоров'ям у спеціалізованих закладах і безпосередньо пов'язаний із медичною інфраструктурою [4].

Зокрема, у дослідженнях О. Косбурн акцентовано на принципових відмінностях між медичним та оздоровчим туризмом. Оздоровчий туризм передбачає відвідування курортних територій і участь у подорожах, програма яких зосереджена переважно на зміцненні здоров'я та відновленні функціонального стану організму шляхом застосування оздоровчих, фітнес- та терапевтичних практик.

Натомість медичний туризм трактують як цільову поїздку, обумовлену потребою отримання медичних послуг для лікування, діагностики або розв'язання конкретної проблеми зі здоров'ям. Відповідно, медичний туризм є структурно й організаційно пов'язаним насамперед із системою медичної інфраструктури (заклади охорони здоров'я, спеціалізовані центри, медичні кадри, технології), тоді як оздоровчий туризм у більшій мірі спирається на рекреаційно-туристичну інфраструктуру (курорти, санаторно-курортні комплекси, природно-ресурсну базу та сервісні послуги) [5, с. 92].

Медичний туризм передбачає отримання медичних послуг поза межами звичного середовища перебування пацієнта, зокрема у спеціалізованих закладах охорони здоров'я (лікарнях, госпіталях, клініках, медичних центрах). Його визначальною ознакою є наявність однієї або комплексу взаємопов'язаних медичних маніпуляцій

(процедур), спрямованих на діагностику та/або лікування конкретного захворювання; саме досягнення запланованого клінічного результату виступає первинною метою організації відповідного туру [4, с. 9]

У ширшій інтерпретації медичний туризм слід визначати як вид господарської діяльності, спрямований на організацію та надання послуг із профілактики, діагностики й лікування захворювань за межами країни постійного проживання особи. В окремих випадках така поїздка поєднує отримання медичних послуг із рекреаційними елементами та відпочинком, що зумовлює поширену практику ототожнення медичного туризму з оздоровчим. Водночас зазначені види туризму не є тотожними та відрізняються за цільовою спрямованістю, змістом послуг і домінуючою інфраструктурною основою.

Узагальнюючи, медичний туризм доцільно трактувати як цілеспрямовану поїздку пацієнта до спеціалізованого медичного закладу поза межами звичного середовища для проведення однієї або комплексу взаємопов'язаних медичних процедур, де лікування/медичне втручання виступає первинною метою подорожі.

Медичний туризм має спільні риси з лікувально-оздоровчим, курортно-рекреаційним туризмом, але й має певні відмінності та особливості (табл. 1) і тому становить самостійний напрям туризму.

Таблиця 1. Спільні та відмінні риси медичного туризму із іншими видами туризму			
Критерій порівняння	Медичний туризм	Лікувально-оздоровчий туризм	Курортно-рекреаційний туризм
Основна мета поїздки	Лікування конкретного захворювання, медичне втручання	Профілактика, підтримка та покращення стану здоров'я	Відпочинок, відновлення фізичних і психоемоційних ресурсів
Характер послуг	Діагностичні, лікувальні, хірургічні, реабілітаційні медичні послуги	Оздоровчі, терапевтичні, профілактичні процедури	Рекреаційні, релаксаційні, природно-оздоровчі послуги
Медична інфраструктура	Спеціалізовані клініки, лікарні, медичні центри	Санаторії, профілакторії, медико-оздоровчі комплекси	Курорти, рекреаційні зони, туристично-оздоровчі комплекси
Роль медичного персоналу	Ключова, обов'язкова участь лікарів-спеціалістів	Важлива, але часто обмежена консультаційною та супровідною функцією	Необов'язкова або мінімальна
Ступінь медичного ризику	Високий або середній	Низький або середній	Мінімальний
Регламентованість процедур	Чітко регламентовані клінічними протоколами	Частково регламентовані медичними рекомендаціями	Не регламентовані медичними стандартами
Тривалість перебування	Залежить від складності лікування	Зазвичай середньо- або довгострокова	Коротко- або середньострокова
Цінова складова	Висока вартість окремих послуг, але часто нижча за країну проживання	Середня	Від середньої до високої
Додаткові туристичні послуги	Допоміжні, вторинні	Поєднуються з лікувальними програмами	Основний елемент туристичного продукту
Ключова особливість	Лікування є первинною метою подорожі	Оздоровлення без інвазивного втручання	Відпочинок із використанням природних ресурсів

Джерело: складено автором на основі [6-7]

Структура попиту на послуги медичного туризму відображає його комплексний та багатокомпонентний характер. Відповідно до даних Української асоціації медичного туризму [8] в нашій країні склалася наступна структура попиту на послуги медичного туризму, яка відображена на рис. 1.

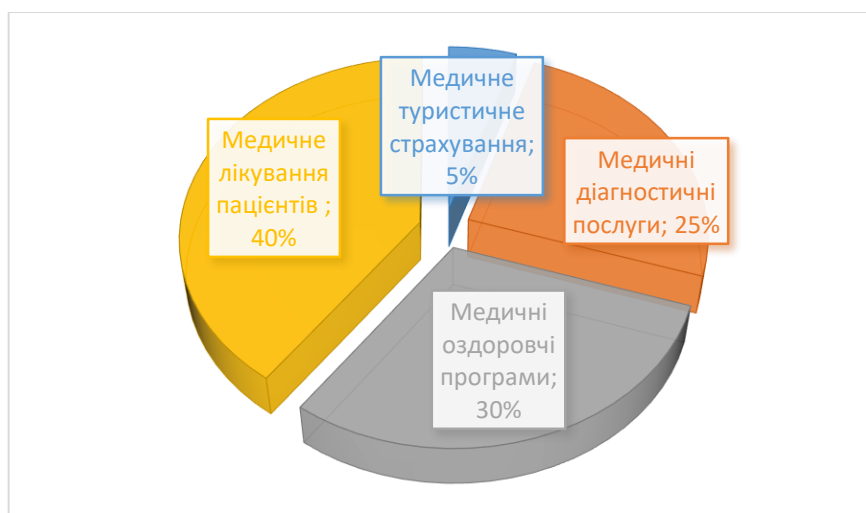

Рис. 1. Структура попиту на послуги медичного туризму в Україні, 2024 рік

Джерело: складено автором на основі [5, с. 92; 8]

Представлена структура попиту свідчить про домінування лікувально-діагностичного сегмента у медичному туризмі України та підтверджує його орієнтацію не лише на профілактику, а передусім на вирішення конкретних проблем зі здоров'ям.

Зазначені пропорції формують відповідні просторові та інституційні особливості розвитку медичного туризму, що зумовлює концентрацію спеціалізованих послуг у певних регіонах та медичних центрах. У цьому контексті доцільним є аналіз сучасного стану та територіальної диференціації розвитку медичного туризму в Україні, що дозволяє виявити ключові осередки його формування, домінуючі напрями та регіональні спеціалізації.

Слід констатувати те, що сучасний етап розвитку медичного туризму в Україні характеризується нерівномірністю просторової динаміки та концентрацією ключових сервісів у найбільших міських агломераціях. Провідними центрами акумулювання медичних туристичних потоків залишаються Київ, Львів, Одеса, Харків і Дніпро, які формують ядро надання високоспеціалізованих видів лікування та послуг підвищеної складності. До України прибувають пацієнти з країн ЄС (зокрема з Польщі та Німеччини), а також з Ізраїлю, США, Канади, країн колишнього СНД і Середньої Азії.

Для поточного періоду розвитку є типовими наступні тенденції: посилення попиту на послуги спеціалізованих центрів та приватної медицини; поживлення санаторно-курортного сегмента у постпандемічний період і зростання потреби в реабілітаційних програмах; формування партнерських мереж між туроператорами та медичними закладами; підвищення значущості інформаційно-комунікаційних технологій у маркетингу й просуванні медичних послуг. Загалом просторові особливості розвитку медичного туризму в Україні відображають виразну диференціацію за рівнем медичної інфраструктури, кадрового потенціалу та інституційної спроможності територій забезпечувати комплексний сервіс для медичних туристів. Зокрема виокремлюються три основні напрями, які представлено у таблиці 2.

Таблиця 2. Три основні напрями медичного туризму в Україні

Напрямок	Ключові центри	Специфіка медичного туризму
Великі міста – центри високоспеціалізованого лікування	Київ, Харків, Львів, Дніпро, Одеса	Концентрація провідних клінік і вузькопрофільних спеціалістів; надання високотехнологічних медичних послуг (діагностика, хірургія, складне лікування, реабілітація); орієнтація на внутрішній і міжнародний попит.
Санаторно-курортні регіони – центри лікувально-оздоровчих програм	Закарпаття; Львівська обл. (Трускавець, Моршин); Хмельницька обл. (Сатанів); Одеська обл. (Куяльницький лиман)	Переважання бальнеологічних, грязелікувальних та клімато-терапевтичних програм; відновлювальне лікування, профілактика, рекреація; сезонність попиту та залежність від природно-ресурсного потенціалу.
Транскордонні регіони – орієнтація на суміжні ринки	Закарпаття, Волинь, Буковина	Прикордонна доступність і короткострокові поїздки; орієнтація на клієнтів із сусідніх країн; поєднання медичних/стоматологічних послуг із рекреаційними та сервісними компонентами; важлива роль логістики й міжрегіональних партнерств.

Джерело: складено автором на основі [9, с.227]

Аналіз регіональної структури медичного туризму в Україні дає підстави виокремити Львівську область як один із провідних центрів його активного розвитку. Високий потенціал регіону зумовлений значною забезпеченістю лікувально-оздоровчими природними ресурсами, зокрема мінеральними водами, лікувальними грязями та родовищами озокериту. На базі зазначених ресурсів сформовано мережу відомих курортно-реабілітаційних осередків, серед яких Моршин, Немирів, Трускавець, Шкло, Східниця та Розлуч, що забезпечують функціонування спеціалізованих програм відновлення й санаторно-курортного лікування.

Суттєвою конкурентною перевагою розвитку лікувально-оздоровчого туризму є просторове розміщення медико-рекреаційних туристичних закладів у безпосередній близькості до об'єктів природно-заповідного фонду, що підсилює оздоровчий ефект перебування та розширює рекреаційну привабливість територій. У межах Карпатського регіону до таких природоохоронних об'єктів належать, зокрема, національні природні парки «Синевир», «Зачарована долина», «Ужанський», а також Карпатський біосферний заповідник, унікальна екосистема якого перебуває під охороною ЮНЕСКО та віднесена до найбільш цінних природних комплексів планетарного значення. Поряд із цим, одним із ключових осередків лікувально-оздоровчого та медичного туризму виступає Закарпатська область, що зумовлено високою концентрацією джерел термальних і мінеральних лікувальних вод: на території регіону виявлено близько семисот таких джерел. Водночас мінеральна вода «Поляна квасова» вирізняється високими лікувальними та органолептичними характеристиками й у публічному дискурсі позиціонується як одна з найкращих у Європі, що додатково підсилює туристичну привабливість регіону та його спеціалізацію у сфері медико-рекреаційних послуг.

Вагомий потенціал для розвитку грязелікування (пелоїдотерапії) у регіоні має Моршинське родовище у Львівській області. Його торф'яні грязі характеризуються високим рівнем мінералізації та значною питомою вагою лікувальних компонентів (1,4 г/см³), містять підвищену частку органічних речовин, а також органічні кислоти (оцтову, масляну та мурашину). Геологічні запаси пелоїдів родовища оцінюються на рівні 239 тис. м³ [5, с.93].

Для потреб грязелікування у відносно невеликих обсягах залучаються також неорганічні пелоїди в смт Глибока та торф'яні грязі в селах Костинці й Черешенки Чернівецької області, однак їх ресурсна база потребує поглибленого вивчення та уточнення запасів. Водночас специфічною особливістю санаторно-курортного

лікування в Українських Карпатах є можливість широкого використання озокериту як лікувального чинника: щорічні обсяги його виробництва Бориславським озокеритно-восковим рудоуправлінням перевищують 700 т. Поклади озокериту наявні також в Івано-Франківській області, проте рівень їх дослідженості залишається недостатнім.

На сучасному етапі спостерігається зростання звернень іноземних пацієнтів до українських закладів охорони здоров'я як приватного, так і державного секторів, що стимулює адаптацію медичних послуг і сервісних компонентів до очікувань медичних туристів. Водночас формування стійкого позитивного іміджу України на міжнародному ринку медичного туризму є обмеженим без системної державної політики, інституційної підтримки та цілеспрямованої промоції на зовнішніх ринках.

Основні чинники, які сприяють та стримують розвиток медичного туризму в Україні згрупуємо та представимо на рис.2.

Рис. 2. Основні чинники впливу на розвиток медичного туризму в Україні

Джерело: складено автором на основі [10, с. 204]

Наведені чинники свідчать, що розвиток медичного туризму в Україні формується під впливом двох протилежних груп детермінант. З одного боку, країна має виразні конкурентні переваги: відносно нижчу вартість лікування, вигідне транспортно-географічне положення, наявність готельної та сервісної інфраструктури, а також спеціалізацію у нішевих напрямках (репродуктивні технології, кардіохірургія, офтальмологія, реабілітація, клітинні технології), що підкріплюється функціонуванням профільних клінік європейського рівня. Додатково підвищує привабливість можливість

поєднання лікування з іншими видами туризму, а також нормативна дозволеність окремих процедур, які обмежені в інших країнах.

З іншого боку, реалізацію цього потенціалу стримують системні бар'єри: недостатні інвестиції та незавершеність реформ у сфері охорони здоров'я, слабка інституційна взаємодія медицини й туризму (дефіцит медичного менеджменту та маркетингових механізмів залучення іноземних пацієнтів), а також підвищені безпекові ризики через політичну/воєнну нестабільність.

У підсумку, медичний туризм в Україні має високий ринковий потенціал, однак його масштабування залежить від одночасного посилення інвестиційно-інфраструктурної бази, професіоналізації управління медико-туристичним продуктом та мінімізації ризиків для іноземних пацієнтів.

Медичний туризм в Україні є складовою глобального ринку медико-туристичних послуг і дедалі активніше інтегрується у міжнародні потоки мобільності пацієнтів. Сучасна економіка більшості країн світу характеризується зростанням ролі сфери послуг, у структурі якої вагоме місце посідають медичний та оздоровчий туризм як напрями, поєднуючи при цьому надання спеціалізованих медичних послуг із сервісно-логістичним супроводом та елементами туристичного продукту. У цих умовах спостерігається стійка тенденція до диверсифікації туристичної індустрії та формування альтернативних видів туризму, що поступово відокремлюються від класичних моделей подорожей.

Виділення медичного та оздоровчого туризму в самостійні сегменти зумовлене зміною структури попиту та посиленням конкуренції на міжнародному ринку послуг, що стимулює країни й регіони до розвитку спеціалізованих пропозицій з високою доданою вартістю.

Досліджуючи статистичні дані розвитку медичного туризму в світовій економіці, слід відзначити, що Global Wellness Institute кожного року створює звіт про сектор wellness-економіки у світі загалом та за країнами, відповідно розділяючи його на сектори та показуючи розмір світового ринку. Зобразимо динаміку показників світової wellness-економіки за період 2020-2023 роки (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка показників wellness-економіки у світі за 2019-2023 роки					
Сектор wellness-економіки	Розмір світового ринку, млрд. дол. США				
	2019	2020	2021	2022	2023
Personal Care, Beauty, Anti-Aging (Особистий догляд, краса та антистаріння)	1083	1083	955	986	1089
Healthy Eating, Nutrition, Weight Loss (Здорове харчування та втрата ваги)	702	702	946	996	1079
Wellness Tourism (медичний (оздоровчий)-туризм)	639	639	436	536	651
Preventive & Personalized Medicine and Public Health (Превентивна і персоналізована медицина та громадське здоров'я)	575	575	375	569	611
Traditional & Complementary Medicine (Традиційна та комплементарна медицина)	360	360	413	503	519
Wellness Real Estate (Wellness-нерухомість)	134	134	275	332	398

Джерело: складено автором на основі [11; 12, с. 99]

За даними табл. 3 Wellness Tourism [11] демонструє траєкторію, типову для сегментів, які критично залежать від міжнародної мобільності та офлайн-споживання, зокрема після відносно високого рівня 2019 р. (639 млрд дол. США) відбувається різке скорочення до мінімуму у 2021 р. (436 млрд дол. США), тобто на 203 млрд дол. США або на 31,8% порівняно з 2019 р. Надалі фіксується стійке відновлення у 2022-2023 рр.: зростання до 536 млрд дол. США у 2022 р., а у 2023 р. до 651 млрд дол. США, що становить +115 млрд дол. США (приріст складає 21,5%) за рік складає +215 млрд дол. США (приріст

складав 49,3%) відносно 2021 р.

Принципово важливим є те, що у 2023 р. обсяг ринку перевищує докризовий рівень 2019 р. (651 проти 639 млрд дол. США), хоча приріст є помірним (зростання складало 12 млрд дол. США, орієнтовно 1,9%), засвідчуючи поступове відновлення попиту та нормалізацію міжнародних поїздок, а також зростання ролі wellness-подорожей як інструменту профілактики, реабілітації та відновлення після періоду глобальних криз. Водночас зафіксована різка просадка 2021 років підтверджує високу вразливість сегмента до зовнішніх шоків (обмеження пересування, безпекові та епідемічні ризики), актуалізуючи при цьому потребу в диверсифікації продукту, розвитку внутрішніх wellness-напрямів і посиленні стійкості інфраструктури та сервісів.

У європейському просторі одним із провідних центрів оздоровчого туризму виступає Чеська Республіка, яка має сформовану мережу курортів із розвиненою лікувально-реабілітаційною інфраструктурою. Найбільш відомою дестинацією є Карлові Вари – курорт із високою концентрацією оздоровчих закладів. За оцінками, щорічно місто відвідують понад 50 тис. осіб із більш ніж 70 країн саме з лікувально-оздоровчою метою, тоді як близько 2 млн туристів прибувають переважно для екскурсійних та пізнавальних поїздок. Окрім Карлових Вар, Чехія широко відома й іншими курортними осередками, зокрема Теплице, Яхімов, Маріанске Лазне, Франтішкове Лазне, Лугачовіце та Янске Лазне. Особливу увагу привертає Янске Лазне, де функціонує, за даними джерел, перший у Європі санаторій, спеціалізований на лікуванні дитячого паралічу. Далі доцільно розглянути розвиток оздоровчого туризму в регіональному розрізі світу, що систематизовано в табл. 4.

Таблиця 4. Світовий туризм у сфері оздоровлення за регіонами в 2023 р.

Регіон	Кількість оздоровчих поїздок, млн шт.	Витрати на туризм у сфері оздоровлення, млрд дол.	Темпи зростання витрат на туризм у сфері оздоровлення	Середні витрати на поїздку (виїзний туризм), дол.	Середні витрати на поїздку	Прямі робочі місця, млн. осіб
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	257,6	136,7	13	1741	268	10,1
Європа	291,8	210,8	5,5	1209	594	3,2
Північна Америка	204,1	241,7	5,2	3285	1058	2,2
Латинська Америка й Карибський басейн	59,1	34,8	9,5	1067	380	1,4
Близький Схід і Північна Африка	11	10,7	11,8	1305	599	0,3
Африка до півдня від Сахари	6,5	4,8	11,1	1215	194	0,5

Джерело: складено автором на основі [11; 12, с. 99]

Аналіз просторових відмінностей розвитку оздоровчого туризму свідчить, що Європа концентрує найбільші обсяги оздоровчих поїздок, що пояснюється високою щільністю курортних територій, наявністю історично сформованої санаторно-курортної інфраструктури та зручністю внутрішньорегіональної мобільності. Водночас Північна Америка демонструє лідерські позиції за рівнем витрат у сфері wellness-туризму, що узгоджується з вищими доходами населення, значною часткою преміальних сервісів і медичних послуг у структурі поїздок. За останні роки Азійський регіон характеризується найвищими темпами приросту як кількості wellness-поїздок, так і витрат, причому

ключовими драйверами попиту виступають стійке економічне зростання та розширення середнього класу, що підвищує платоспроможний попит на оздоровлення, профілактику і відновлення.

У межах європейського ринку оздоровчого туризму Угорщина позиціонується як один із ключових конкурентів Чехії, насамперед у сегменті бальнеологічних і водолікувальних практик. Історична традиція термальних купалень, започаткована ще у XIX ст., трансформувалася у сучасну курортну спеціалізацію: в країні офіційно виокремлено значну кількість населених пунктів із лікувальними джерелами, а відвідування бальнеологічних курортів залишається однією з домінантних мотивацій в'їзних подорожей. Найбільшу популярність серед іноземних туристів мають курортні локації Будапешта та рекреаційна зона озера Балатон; при цьому Будапешт, маючи статус «міста лікувальних вод» ще з XIX ст., зберігає низку купалень історичного походження, що підсилює його туристичну привабливість через поєднання лікувального та культурно-пізнавального компонентів [12, с.100].

У глобальному вимірі ринок медичного та оздоровчого туризму доцільно інтерпретувати через кластеризацію спеціалізацій, у межах яких країни формують конкурентні переваги та відповідні «медико-туристичні ніші». В даному аспекті можна виокремити наступні кластери:

- кластер медичних послуг (високоспеціалізоване лікування): загальна хірургія, стоматологія, кардіохірургія, лікування безпліддя, онкологія, офтальмологія; провідні пропозиції формують США, Канада, Ізраїль, Німеччина, Італія, Україна, країни Балтії;
- кластер сурогатного материнства: спеціалізацію мають Індія, Україна, Ізраїль;
- кластер діагностичних послуг: значні потоки зосереджуються в США, Канаді, Ізраїлі, Німеччині, Італії;
- кластер реабілітаційних послуг: конкурентні позиції представлені Фінляндією, Ізраїлем, США;
- кластер beauty-туризму (пластична хірургія, косметологія, естетичні практики): послуги активно розвинені у Швейцарії, Італії, США, Ізраїлі, Індії, Таїланді, країнах Балтії;
- кластер гендерно-афірмативних/гендерних послуг: найбільш відомими DESTИНАЦІЯМИ називають Таїланд та Індію;
- кластер оздоровчих послуг (бальнеологічний, гірський, кліматичний, «пустельний» відпочинок): пропозиції формують країни Середземномор'я та Балтії;
- кластер мінеральних вод і медико-оздоровчих процедур: спеціалізація характерна для Чехії, Німеччини, України, Угорщини, Грузії.

Відповідно, міжнародний ринок медичного та оздоровчого туризму характеризується просторовою диференціацією попиту та чіткою спеціалізацією DESTИНАЦІЙ, де конкурентоспроможність визначається поєднанням медичної компетенції, якості сервісу, інфраструктури, доступності та репутаційних чинників. Це створює підґрунтя для більш обґрунтованого позиціонування України у відповідних нішах, зокрема в сегментах, де країна вже має сформовані компетенції та інституційну базу.

Сучасний розвиток світової медичної індустрії у сфері туризму можна пояснити наступними причинами, які узагальнено на рис. 3.

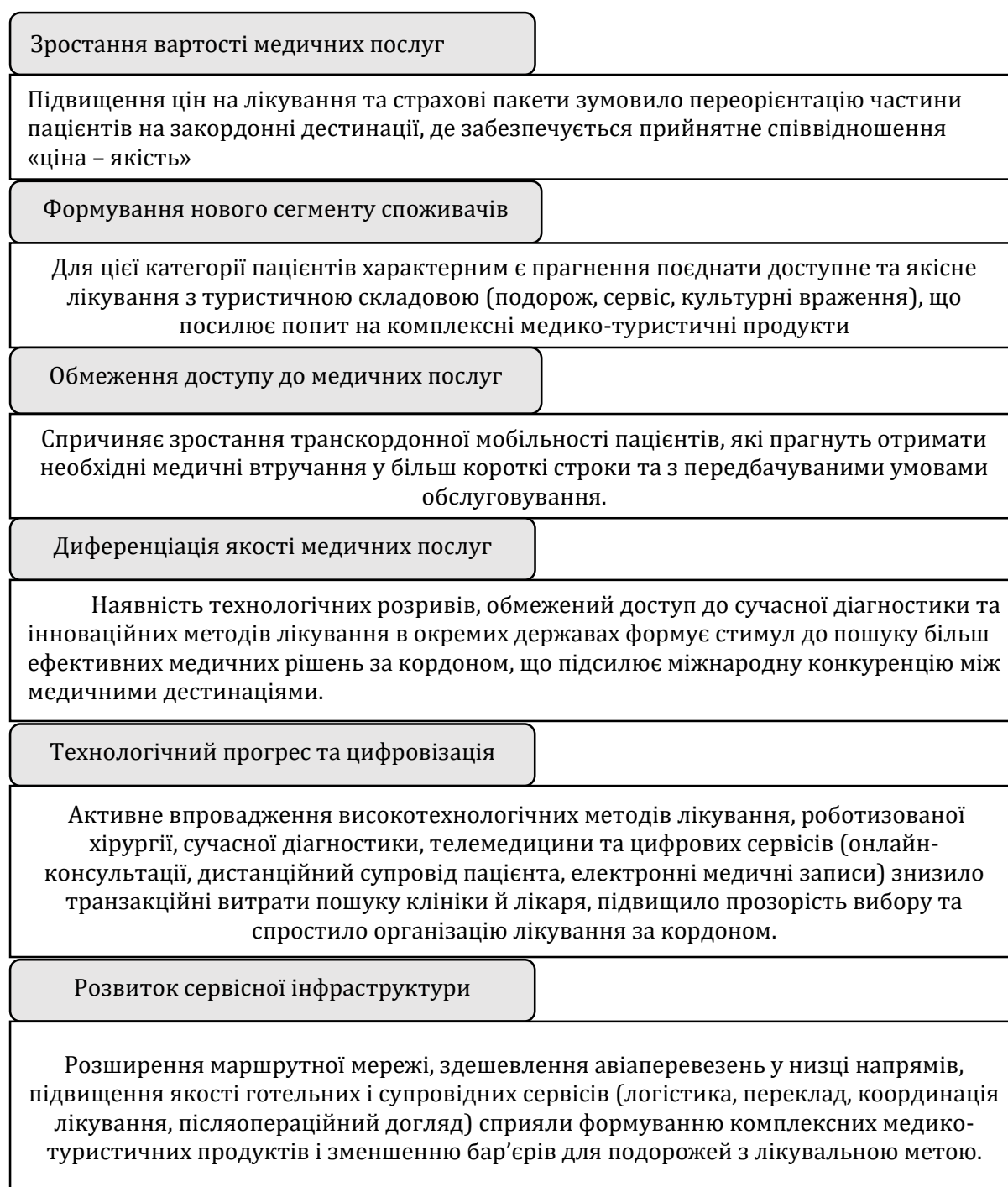

Рис. 3. Основні причини зростання та розвитку медичного туризму у світі

Джерело: сформовано та доповнено автором із урахуванням [12, с. 102]

Розвиток медичного туризму загалом справляє позитивний мультиплікативний вплив на соціально-економічну динаміку регіонів. Залучення медико-туристичних потоків стимулює приріст інвестицій у транспортну, готельну та медичну інфраструктуру, активізує розвиток суміжних секторів (сервіс, харчування, логістика, страхування), сприяє створенню робочих місць і розширенню податкової бази. У макроекономічному вимірі це підвищує валютні надходження, підтримує платіжний баланс та посилює конкурентоспроможність територій через формування позитивного іміджу дестинації як центру якісних медичних і реабілітаційних послуг. Водночас медичний туризм може виступати інструментом просторового розвитку, оскільки

сприяє модернізації комунальної інфраструктури та підвищенню доступності окремих послуг для місцевого населення.

Разом із тим, поряд із економічними вигодами необхідно враховувати екологічні та соціально-інфраструктурні ризики зростання туристичного навантаження. Збільшення кількості відвідувачів і розбудова нових туристичних об'єктів можуть зумовлювати підвищений тиск на природні ресурси (водні, енергетичні, земельні), збільшення обсягів твердих побутових відходів, транспортних викидів, шумового забруднення та деградацію рекреаційних територій. Для курортних і санаторно-рекреаційних зон додатковими загрозами є погіршення стану природних лікувальних ресурсів (мінеральні води, грязі, ландшафти) у разі їх надмірної експлуатації без належних регуляторних обмежень. У зв'язку з цим забезпечення сталого розвитку медичного туризму потребує впровадження екологічно орієнтованого управління: лімітування рекреаційного навантаження, екологічного моніторингу, ресурсозбереження, розвитку «зеленої» інфраструктури та інтеграції принципів ESG у планування медико-туристичних проєктів.

Враховуючи сучасні українські тенденції та світові практики розвитку медичного туризму в економічно розвинутих країнах, для активізації та масштабування цього напрямку в Україні доцільною є реалізація системи взаємопов'язаних організаційно-економічних, інституційних та інфраструктурних заходів, зокрема таких [13-16]:

1. Нормативно-правове та інституційне врегулювання медичного туризму. Передусім необхідним є законодавче закріплення дефініції «медичний туризм» та визначення його місця у структурі туристичної та медичної політики держави. Даний напрямок передбачає розроблення спеціалізованих підзаконних актів, гармонізацію національних норм із європейськими стандартами, а також формування єдиного координаційного органу або платформи взаємодії між сферами охорони здоров'я, туризму та інвестицій.

2. Розвиток медико-туристичної інфраструктури та кластеризація регіонів. Доцільним є створення регіональних медико-туристичних кластерів, що об'єднуюватимуть медичні заклади, санаторно-курортні комплекси, готельний бізнес, логістичні та страхові компанії. Особливий акцент слід зробити на модернізації матеріально-технічної бази клінік і санаторіїв, розвитку транспортної доступності та сервісної інфраструктури в курортних і транскордонних регіонах.

3. Запровадження міжнародних стандартів якості та акредитації. Підвищення довіри іноземних пацієнтів потребує активного впровадження міжнародних стандартів якості медичних послуг (JCI, ISO, ESG-підходів), сертифікації клінік та прозорих механізмів контролю безпеки лікування. Це сприятиме інтеграції українських медичних закладів у глобальні ланцюги медичного туризму.

4. Розвиток медичного менеджменту та людського капіталу. Важливим напрямом є підготовка фахівців з медичного та медико-туристичного менеджменту, які володіють іноземними мовами, навичками міжнародної комунікації та сервісного супроводу пацієнтів. Паралельно необхідно стимулювати професійний розвиток медичного персоналу, зменшувати відтік кадрів і підтримувати спеціалізації з високим експортним потенціалом.

5. Цифровізація та впровадження інноваційних сервісів. Перспективним є розвиток цифрових платформ медичного туризму, що забезпечуватимуть онлайн-консультації, попередню діагностику, бронювання пакетів лікування, дистанційний супровід пацієнтів та післялікувальний моніторинг. Інтеграція телемедицини, електронних медичних карт і міжнародних CRM-рішень підвищує доступність і прозорість послуг.

6. Маркетингове позиціонування та формування міжнародного бренду України. Активізація медичного туризму потребує системної маркетингової стратегії,

орієнтованої на цільові ринки (ЄС, Близький Схід, Північна Америка). Йдеться про участь у міжнародних виставках, створення багатомовних інформаційних ресурсів, просування нішевих спеціалізацій (реабілітація, кардіологія, репродуктивна медицина, wellness), а також формування позитивного іміджу безпечної та конкурентоспроможної дестинації.

7. Забезпечення сталості та екологічної відповідальності розвитку. Важливо інтегрувати принципи сталого розвитку у медико-туристичні проекти, зокрема через раціональне використання природних лікувальних ресурсів, екологічне будівництво, зменшення туристичного навантаження та впровадження ESG-підходів, оскільки це дозволить значно мінімізувати негативний вплив на довкілля та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність галузі.

Реалізація зазначених заходів у комплексі створить важливі передумови для формування системного, конкурентоспроможного та сталого ринку медичного туризму в Україні, здатного інтегруватися у світовий медико-туристичний простір і водночас сприяти соціально-економічному розвитку регіонів.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Узагальнення результатів дослідження засвідчує, що медичний туризм є одним із найбільш перспективних альтернативних сегментів туристичного ринку, який поєднує соціальну функцію збереження здоров'я з економічною роллю формування доданої вартості та регіональних мультиплікативних ефектів.

В Україні медичний туризм формується за умов відсутності чіткого нормативного визначення, проте фактично розвивається як цілеспрямовані поїздки пацієнтів за медичними послугами, відмінні від wellness/оздоровчих подорожей домінуванням лікувальної мети та залежністю від спеціалізованої медичної інфраструктури. Національний ринок характеризується просторовою диференціацією та концентрацією високоспеціалізованих послуг у великих містах, паралельно із розвитком санаторно-курортного сегмента та транскордонно орієнтованих територій, що підтверджує наявність трьох домінантних напрямів його територіальної організації.

Світова динаміка wellness-напряму, дотичного до медико-оздоровчих подорожей, демонструє високу чутливість до зовнішніх шоків і подальше відновлення мобільності, зокрема обсяг сегмента Wellness Tourism у 2019-2023 рр. змінювався від 639 млрд дол. США (2019) до 436 (2021) з подальшим зростанням до 651 млрд дол. США у 2023 р., що відображає повернення попиту після кризових обмежень і підвищення ролі профілактики та відновлення.

Просторова структура світового оздоровчого туризму засвідчує, що Європа концентрує найбільші обсяги поїздок (291,8 млн), тоді як Північна Америка лідирує за витратами (241,7 млрд дол.), а Азійсько-Тихоокеанський регіон характеризується вищими темпами зростання витрат (13%), при цьому підтверджує різні моделі попиту та монетизації залежно від рівня доходів і зрілості інфраструктури.

У цих умовах Україна позиціонується як частина міжнародних потоків мобільності пацієнтів і може розвивати власні ніші на глобальному ринку, поєднуючи медичні компетенції із сервісно-логістичним супроводом туристичного продукту та орієнтацією на конкурентні переваги територій. Водночас реальний потенціал національного медичного туризму суттєво залежить від усунення бар'єрів, пов'язаних із інвестиційною недостатністю, незавершеністю реформ, дефіцитом медичного менеджменту, кадровими обмеженнями, безпековими ризиками та слабкою присутністю на глобальних платформах просування.

Отже, стратегічним вектором для України виступає синхронізація розвитку інфраструктури та якості сервісу з активною міжнародною промоцією й інтеграцією у світові ланцюги медико-туристичних послуг, що створює основу для зростання валютних надходжень, регіональної зайнятості та підвищення

конкурентоспроможності країни на тлі глобального відновлення попиту на медико-оздоровчі подорожі.

Author details (in English)

MODERN DIRECTIONS OF MEDICAL TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE WORLD

Liliya KONDRATSKA

Western Ukrainian National University,
St. Lvivska, 11, Ternopil, 46001, Ukraine

e-mail: liliya.kondratska@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8429-8953>

Abstract. *The presented scientific article examines the key features of the development of medical tourism as one of the most dynamic segments of the global service industry, which is formed at the intersection of the tourism and healthcare sectors. Theoretical approaches to determining the essence of the definition of «medical tourism» are analyzed and its difference from the medical and health and resort and recreational tourism directions is outlined, which consists in the dominance of the medical purpose of travel and the leading role of specialized medical infrastructure. The structure of demand for medical tourism services in Ukraine is revealed and the spatial organization of the industry is characterized, which is manifested in the concentration of highly specialized treatment in large cities, the development of sanatorium and resort territories and cross-border-oriented regions. An analysis of the development of medical and health tourism in the global context was carried out based on wellness economy data, focusing on the trajectory of the recovery of the Wellness Tourism segment after crisis shocks and strengthening its role as a tool for prevention, rehabilitation and recovery. The spatial diversification of the global health tourism market was highlighted, with Europe leading in terms of the number of trips, North America in terms of costs, and the growing dynamics of the Asia-Pacific region. The clusters of international specialization of medical tourism were systematized and Ukraine's place in global medical tourism niches was determined. The factors of favorable and restraining influence on the development of medical tourism in Ukraine were outlined, in particular, price competitive advantages, resource and resort potential and the presence of specialization in individual branches of medicine, as well as investment, institutional, personnel and marketing restrictions. A set of interrelated measures to activate medical tourism in Ukraine is proposed, focused on regulatory and institutional regulation, clustering, digitalization of services, international positioning, and principles of sustainable development, forming positive prerequisites for the country's integration into the global medical tourism space.*

Keywords: *medical tourism, medical services, resort and recreational tourism, medical and health tourism, regional clustering, medical and tourism infrastructure, international standards.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2026/26klvruw.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Kondratska, L. (2026) Modern directions of medical tourism development in Ukraine and the world. *Socio-Economic Problems and the State* (electronic journal), Vol. 34, no. 1, pp. 44-61. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2026/26klvruw.pdf>

Використана література:

1. Баєв В. В. Сучасні тенденції розвитку медичного туризму в Україні. *Агросвіт*. 2015. №7. С. 35-38

2. Коваль О. Медичний туризм: відпочинок чи лікування? Новітні аспекти. URL: <http://tourinform.org.ua/medychnyj-turyzm-vidpochynok-chy-likuvannya-novitni-aspekty-2> (дата звернення до ресурсу 4.01.2026)
3. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 24.
4. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Медичний туризм теорія та практика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 128 с.
5. Гладкий О. В., Килівник В. С., Рудий Ю. Й., Руда І. В., Марчук О. В. Особливості розвитку медичного туризму в західних регіонах України. *Rehabilitation and Recreation*. 2022. №11. С. 90–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.10>
6. Деревянко Б. В., Миронова Г. А., Книш С. В. Види та стимулювання медичного туризму в Україні. *Вісник ХНУВС*. 2022. №4. С. 108-120. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.09>.
7. Белобородова М. В., Фірсов В. І. Оздоровчий та медичний туризм: сучасний стан та перспективи розвитку. *Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Географія та туризм» (28 лютого – 1 березня 2023 р., м. Харків)*. Харків: ДБТУ, 2023. С. 486-491.
8. Українська асоціація міжнародного туризму. URL: <http://www.uamt.org.ua> (дата звернення до ресурсу 6.01.2026)
9. Яворська В. В., Ляшкова О. О. Особливості розвитку медичного туризму в Україні. *Вісник ОНУ. Сер.: Географічні та геологічні науки*. 2025. вип. 1(46). Т. 30. С. 222-232. DOI: [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.1\(46\).332730](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.1(46).332730)
10. Гумен В. О., Петлін І. В. Напрями розвитку медичного туризму в Україні. *Сучасний стан та потенціал розвитку індустрії гостинності в Україні: зб. матеріалів I Всеукр. наук. – практ. конф. (м.Херсон, 23 квітня 2021 р.) / за ред. доц. Морозової О.С.* Херсон : ХДАЕУ, 2021. С.203-206.
11. The Global Wellness Tourism Economy. Report 2023. URL: <https://www.gsws.org> (дата звернення до ресурсу 7.01.2026)
12. Тучковська І. І. Тенденції розвитку медичного та оздоровчого туризму в Україні та світі. *Підприємництво і торгівля*. 2024. № 41. С. 96-103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-13>
13. Польова О. Л., Дідух Я. І. Перспективи розвитку медичного туризму в Україні. *Актуальні проблеми в сучасній науці*. 2023. №7(13). С. 75-87 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-75-87](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-75-87)
14. Папп В., Бошота Н., Горват З. Стратегічні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні. *Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 27–28 вересня 2024 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: МДУ, 2024. С. 104-106.*
15. Калініченко С. М. Сучасні тенденції та шляхи подальшого розвитку медичного туризму в Україні. *Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 20-21 квітня 2023 року)*. Харків: ДБТУ, 2023. С.612-614.
16. Мартинюк У. А. Розвиток медичного туризму в Україні: проблеми та можливості. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип.73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5892/5830/> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-64> (дата звернення до ресурсу 7.01.2026)

References

1. Baiev, V. V. (2015) Suchasni tendentsii rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini. [Current trends in the development of medical tourism in Ukraine]. *Ahrosvit*, 7, pp. 35-38. (in Ukrainian).
2. Koval, O. (2026) Medychnyi turyzm: vidpochynok chy likuvannia? Novitni aspekty. [Medical tourism: recreation or treatment? New aspects]. URL: <http://tourinform.org.ua/medychnyj-turyzm-vidpochynok-chy-likuvannya-novitni-aspekty-2> (accessed 4 January 2026). (in Ukrainian).
3. Verkhovna Rada of Ukraine (1995) Pro turyzm: Zakon Ukrainy vid 15 veresnia 1995 roku №324/95-VR. [On Tourism: Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 31, Art. 24. (in Ukrainian).
4. Malska, M. P., Bordun, O. Yu. (2018) Medychnyi turyzm: teoriia ta praktyka. [Medical tourism: theory and practice]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury, 128 p. (in Ukrainian).
5. Hladkyi, O. V., Kylivnyk, V. S., Rudyi, Yu. Y., Ruda, I. V., Marchuk, O. V. (2022) Osoblyvosti rozvytku medychnoho turyzmu v zakhidnykh rehionakh Ukrainy. [Features of medical tourism development in the western regions of Ukraine]. *Rehabilitation and Recreation*, 11, pp. 90-95. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.10> (in Ukrainian).
6. Derevianko, B. V., Myronova, H. A., Knysh, S. V. (2022) Vydy ta stymuliuвання medychnoho turyzmu v Ukraini. [Types and stimulation of medical tourism in Ukraine]. *Visnyk KhNUVS*, 4, pp. 108–120. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.09> (in Ukrainian).
7. Bieloborodova, M. V., Firsov, V. I. (2023) Ozdorovchyi ta medychnyi turyzm: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku. [Health and medical tourism: current state and development prospects]. In: *Heohrafiia ta turyzm: Proceedings of the VI All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference, Kharkiv*, pp. 486-491. (in Ukrainian).
8. Ukrainian Association of International Tourism (2026) Ofitsiyni сайт. [Official website]. URL: <http://www.uamt.org.ua> (accessed 6 January 2026). (in Ukrainian).
9. Yavorska, V. V., Liashkova, O. O. (2025) Osoblyvosti rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini. [Features of medical tourism development in Ukraine]. *Visnyk ONU. Seriia: Heohrafichni ta heolohichni nauky*, 30(1/46), pp. 222-232. DOI: [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.1\(46\).332730](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.1(46).332730) (in Ukrainian).
10. Humen, V. O., Petlin, I. V. (2021) Napriamy rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini. [Directions of medical tourism development in Ukraine]. In: *Suchasnyi stan ta potentsial rozvytku industrii hostynnosti v Ukraini: Proceedings of the I All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Kherson*, pp. 203-206. (in Ukrainian).
11. Global Wellness Institute (2023) The Global Wellness Tourism Economy. Report 2023. URL: <https://www.gsws.org> (accessed 7 January 2026).
12. Tuchkovska, I. I. (2024) Tendentsii rozvytku medychnoho ta ozdorovchoho turyzmu v Ukraini ta sviti. [Trends in the development of medical and health tourism in Ukraine and the world]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia*, 41, pp. 96-103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-13> (in Ukrainian).
13. Polova, O. L., Didukh, Ya. I. (2023) Perspektyvy rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini. [Prospects for the development of medical tourism in Ukraine]. *Aktualni problemy v suchasni nautsi*, 7(13), pp. 75-87. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-75-87](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-75-87) (in Ukrainian).
14. Papp, V., Boshota, N., Horvat, Z. (2024) Stratehichni napriamy rozvytku likovalno-ozdorovchoho turyzmu v Ukraini. [Strategic directions for the development of health tourism in Ukraine]. In: *Suchasni transformatsii servisnoi ekonomiky: turyzm, rekreatsiia ta komertsii posluhy: Conference proceedings, Mukachevo*, pp. 104-106. (in Ukrainian).

15. Kalinichenko, S. M. (2023) Suchasni tendentsii ta shliakhy podalshoho rozvytku medychnoho turyzmu v Ukraini. [Current trends and ways of further development of medical tourism in Ukraine]. In: *Upravlinnia rozvytkom sotsialno-ekonomichnykh system: Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference, Kharkiv*, pp. 612-614. (in Ukrainian).
16. Martyniuk, U. A. (2025) Rozvytok medychnoho turyzmu v Ukraini: problemy ta mozhlyvosti. [Development of medical tourism in Ukraine: problems and opportunities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5892/5830/> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-64> (accessed 7 January 2026). (in Ukrainian).

© 2026 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

